

PRO PURUVEDEN KATSAUS SISÄVESI LIFE IP -HANKKEEN TILANTEeseen 28.4.2015

Sisävesi Life IP-hankkeen (hankenimi FRESHABIT) valmistelu on saatu tärkeään vaiheeseen. Metsähallitus hankejohtajana toimitti monella tapaa mittavan esityksen määräajassa 17.4. EU:lle Brysseliin. Perusesityksen kokonaisarvo on noin 20 milj. euroa. Siitä noin 12 milj. euroa on EU:n osuus ja noin 8 milj. euroa omarahoitusosuus. Hankekokonaisuuteen on esitetty lisäksi integroitavia hankkeita lähes 5 milj. euron arvosta. Mikäli hanke-esitys saa EU:n myönteisen päätöksen, hanke käynnistyy 1.10.2015 ja kestää kuusi vuotta.

Puruvesi on Vanajaveden ohella mukana suurena järvenä. Muut kymmenkunta kohdealuetta ovat joki- ja reittivesistöjä. Puruveden alueellinen budjetti on 2 milj. euroa. Siitä EU:n osuus on 1,2 milj. euroa ja omarahoitusosuus 0,8 milj. euroa. Puruvedelle kohdentunee lisäksi valtakunnallisesti tai muille kohdealueille budjetoitujen toimintojen osia.

Puruvedellä painopiste on konkreettisten vesienhoitorakenteiden ja toimien toteuttamisessa. Ne suunnataan viidelle alla olevassa kuvassa näkyvälle ongelma-alueelle, jotka liittyvät suoraan tai läheisesti Natura 2000-alueisiin. Toimenpiteiden painopiste on valuma-alueilla. Sinne rakennetaan mm. kosteikkoja, valuma-altaita, putkipatoja ja pintavalutuskenttiä. Muitakin ratkaisuja, kuten kemiallista puhdistusta, harkitaan. Kohdealueiden lahtialueilla tehdään jonkin verran vesikasvillisuuden poistoa ja hoitokalastusta. Näiden toimenpiteiden toteutus on ensisijaisesti Suomen metsäkeskuksen Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan yksiköiden sekä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan ELY-keskusten vastuulla.

Hankkeen käynnistyessä konkreettiset työt painottuvat aluksi kahdelle kohdealueelle. Ne ovat Kerimäen kirkonkylässä Lautalahti-Jouhenlahti-Matinniemi sekä Kesälähdellä Villalassa Ketolanlahti-Suokonlahti-Myllylahti valuma- ja vesialueineen. Valmistelutöitä aloitellaan samanaikaisesti myös kolmella muulla kohdealueella.

Edellä mainituille viidelle kohdealueelle perustetaan kohdealuevastaavien tueksi oma toimintaryhmä tuomaan eri tahojen paikallistuntemus ja näkökohdat yhteiseksi hyväksi. Toimintaryhmiin on kaavailtu mm. maa- ja vesialueiden omistajien, aluejohtokuntien, kyläyhdistysten ja Pro Puruveden edustusta. Jo ennen hankkeen alkamista pyritään saamaan kokoon kahden ensimmäisenä aloitettavan kohdealueen toimintaryhmät.

Mm. Pro Puruvesi on nostanut vahvasti esille sekä alueellisissa että valtakunnallisissa tilaisuuksissa ja yhteyksissään vesiensuojelurakenteisiin liittyvät korvaukset yksityisille maanomistajille. Keskeisinä perusteina on ollut oikeudenmukaisuus, maanomistajien tasa-arvoinen kohtelu ja halukkuuden lisääminen saada vesiensuojelurakenteet niihin paikkoihin, joissa ne ovat kustannustehokkaimpia. Puruveden valuma-alueilla em. seikat korostuvat, koska maat ovat pääosin yksityisomistuksessa ja samalla valuma-alueella on useita maanomistajia. On kohtuullista, että ne maanomistajat, joiden maalle vesiensuojelurakenteita olisi yhteiseksi hyväksi tehokkainta sijoittaa, saavat siitä korvausta. Peltovaltaisilla valuma-alueiden osilla tilanne on kohtuullisesti hoidossa ei-tuotannollisella investointituella tehtävien kosteikkojen osalta. Yhtään rakennetta ei voida tehdä ilman maanomistajan kanssa tehtävää sopimusta, joten maanomistajat ovat avainasemassa.

Sisävesi Life IP-hankeeseen on Puruvedelle budjetoitu rahaa maa-alueiden korvauksiin. Se oli meidän keskeisten valmistelijoidemme idea, joka sai koko hankkeen johdon myönteisen kannan ja on mukana EU:lle lähetetyssä budjetissa. Puruvesi olisi tältä osin valtakunnallisestikin pilottikohde. Kokemuksia hyödynnettäisiin ja ratkaisuja kehitettäisiin muuallakin käytettäväksi. Toivomme esityksen saavan EU:n hyväksynnän. Tämä olisi samalla hankkeen kädenojennus maanomistajien suuntaan.

Hankkeessa Puruvedellä on suunniteltu selvittää myös mm. kaukokartoituksen hyödyntämistä vesiensuojelussa, Puruveden kalastoon ja kutualueisiin liittyviä kysymyksiä, Puruveden taloudellista arvoa, metsätalouden vaikutuksia kunnostusojituksineen ja uudenlaisia mobiilisovelluksia sekä tilanneseurantaan että ympäristökasvatukseen.

Hankkeessa on ns. kumppaneita ja osarahoittajia. Puruveden osalta kumppani-statusella ovat Etelä- ja Pohjois-Karjalan ELY-keskukset, Suomen metsäkeskuksen Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan yksiköt, Pro Puruvesi ry, Metsähallitus, Suomen ympäristökeskus ja Luonnonvarakeskus (aiemmat Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ja Metsäntutkimuslaitos). Osarahoittajia ovat Savonlinnan ja Kiteen kaupungit. Kumppaneilla on vastuu niille suunnitelluista toiminnoista ja niiden toteuttamiseen tarvittava budjetti. Osarahoittajilla ei ole varsinaista toiminnallista vastuuta ja heidän omarahoituksensa siirretään sovitulla tavalla kumppaneille, jotka saavat myös niihin liittyvän EU-osuuden.

Savonlinnan omarahoitusosuus 150 000 € ja Kiteen omarahoitusosuus 100 000 € siirretään sopimuksen mukaisesti konkreettisten vesienhoitotoimenpiteiden toteuttamiseen niistä vastaaville kumppaneille.

Pro Puruveden oma budjetti on 125 000 €. Siinä on Pro Puruveden omarahoitusta 50 000 € ja EU-osuutta 75 000 €. Pro Puruvesi vastaa hankkeessa pääosin paikallisesta ja seudullisesta tiedottamisesta, ympäristökasvatuksesta sekä joistakin erilliselvityksistä ja kehittämiskohteista. Lisäksi Pro Puruvesi tuo paikallistuntemuksensa ja verkostonsa monen muun toiminnan hyväksi. Koko hankkeessa Pro Puruvesi on tärkeässä asemassa kehitettäessä vapaaehtoistoimijoiden roolia osaksi eri tahoista muodostuvaa kokonaisuutta, joka vesiensuojelua tulevaisuudessa ensisijaisesti

hoitaa.

Hanke-esitys on parastaikaa EU:n käsittelyssä. Revisiovaihe tulee touko-/kesäkuun vaihteen aikoihin. Silloin selviää, tyydyttääkö hanke-esitys EU:n päättäjiä, ja mitä lisätietoja ja muutoksia on tarve tehdä. Jos ja kun tämä vaihe selvitetään, lopullinen päätös hankkeesta saataneen heinä-/elokuun tietämissä. Hanke alkaisi positiivisen päätöksen myötä ilmeisesti 1.10.2015.

Miltä hankkeen toteutumismahdollisuus näyttää? Suomen Sisävesi Life IP-hanke läpäisi EU:n 1. käsittelyn ja jatkovalmistelulle näytettiin vihreää valoa. Myös osalle muista EU-maista tulleille vastaavan aihepiirin hanke-esityksille näytettiin vihreää valoa. Näitä jatkovalmisteluun lähteneitä eri maiden hanke-esityksiä on enemmän kuin EU tulee ainakaan tässä vaiheessa hyväksymään. Suomen hankkeen johdolla on kuitenkin vahva usko, että Suomen esitys menestyy hyvin muiden EU-maiden vastaavien esitysten kanssa. Meillä on kuitenkin vahva kotimainen kilpailija samassa hankekategoriassa. Suomen ympäristökeskuksen johdolla on valmisteltu jätteiden käsittelyyn ja resurssitehokkuuteen liittyvää Waste-hanketta. EU:sta saadun infon perusteella on hyvin todennäköistä, että samanaikaisesti samassa jäsenmaassa kahta näin mittavaa saman kategorian EU-hanketta ei aloitettaisi.

Valmistelutyötä niin Etelä-Savon ELY:n johdolla Puruveden osalta kuin muissakin kohdevesistöillä sekä Metsähallituksen johtamassa core-ryhmässä on tehty erittäin vahvasti. Uskomme pärjäävämmee laadussa myös Waste-hankkeen kanssa. Hankkeet ovat kuitenkin sen verran erilaisia, että on vaikea arvioida kumpaa EU:ssa pidetään kiireellisempänä. Mikäli molemmat hankkeet eivät tule tässä vaiheessa hyväksytyiksi ja aloitusluvan saisi Waste-hanke, siirtyisi Sisävesi Life IP-hankkeen aloitus näillä näkymin vuoteen 2016 ehkä pienin muutoksin. Sekään ei mikään katastrofi olisi, mutta luotamme edelleen Sisävesi Life IP-hankkeen alkamiseen 1.10.2015.

Pro Puruvesi päivittää hanketilannetta kotisivuillaan. Myös hankkeen aikana Pro Puruveden kotisivut tulevat olemaan paikallisessa tiedottamisessa tärkeässä roolissa.